

แนวทางการเฝ้าระวังและสອบสวนโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา สายพันธุ์ ๒๐๑๗
(Middle East Respiratory Syndrome: MERS) ในประเทศไทย
(ฉบับวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๕๘)

<u>สารบัญ</u>	หน้า
วัตถุประสงค์ของการเฝ้าระวัง	๔
นิยามผู้ป่วยที่ต้องดำเนินการสอบสวนโรค (Patients under investigation: PUI)	๕
นิยามผู้สัมผัสใกล้ชิด (Closed contact definitions)	๕
การจำแนกผู้ป่วย	
- ผู้ป่วยน่าจะเป็น (Probable case)	๕
- ผู้ป่วยยืนยัน (Confirmed case)	๖
- ผู้ป่วยคัดออก (Excluded)	๖
การสอบสวนโรคสำหรับผู้ที่เข้านิยามผู้ป่วยที่ต้องดำเนินการสอบสวนโรค	๗
การสอบสวนโรคในผู้ป่วยน่าจะเป็นหรือยืนยัน MERS	๘
การสอบสวนและควบคุมโรคใน “ผู้สัมผัสใกล้ชิด” ของผู้ป่วยน่าจะเป็นหรือยืนยัน MERS	๙
แผนภาพแสดงแนวทางการสอบสวนโรค	
- ผู้เข้านิยามผู้ป่วยที่ต้องดำเนินการสอบสวนโรคฯ	๑๑
- ผู้ป่วยน่าจะเป็นหรือยืนยันติดเชื้อไวรัสโคโรนา สายพันธุ์ ๒๐๑๙	๑๓
- ผู้สัมผัสใกล้ชิดของผู้ป่วยน่าจะเป็นหรือยืนยันติดเชื้อไวรัสโคโรนา สายพันธุ์ ๒๐๑๙	๑๔
ระบบการรายงานการระบาด	
- ขั้นตอนการดำเนินงาน	๑๕
- ข้อบ่งชี้ในการรายงาน	๑๕
- เครื่องมือในการรายงานการระบาด	๑๖
หน้า	
การป้องกันตนเองของผู้สอบสวนโรค	๑๖
แนวคิดในการกักกันผู้สัมผัสใกล้ชิดตามระดับความเสี่ยง	

- การติดตามผู้สัมผัสในชุมชน	๑๗
- การเลิกจากการแยกโรค/เลิกจำกัดการเดินทาง/เลิกการกักกัน	๑๙
แผนภาพแสดงแนวทางการกักกันผู้สัมผัสใกล้ชิดตามระดับความเสี่ยง	๑๙
นิยามผู้สัมผัสใกล้ชิดที่มีความเสี่ยงสูง (High risk closed contact)	
- High risk closed contact ในชุมชน สถานพยาบาล และโรงเรียน	๑๙
- High risk closed contact ในเครื่องบิน	๒๐
- High risk closed contact ในรถหรือเรือโดยสาร	๒๐

วัตถุประสงค์ของการเฝ้าระวัง

๑. เพื่อตรวจจับการระบาดและสูบสวนโรคในผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา สายพันธุ์ ๒๐๑๗ ในประเทศไทย
๒. เพื่อติดตามสถานการณ์และลักษณะทางระบาดวิทยาโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา สายพันธุ์ ๒๐๑๗
๓. เพื่อติดตามการเปลี่ยนแปลงความรุนแรงของเชื้อไวรัสโคโรนา สายพันธุ์ ๒๐๑๗

นิยามผู้ป่วยที่ต้องดำเนินการสูบสวนโรค (Patients under investigated: PUI)

๑. ผู้ป่วยติดเชื้อระบบทางเดินหายใจส่วนบน ได้แก่ ผู้ที่มีประวัติเดินทางมาจากภูมิภาคตะวันออกกลางหรือประเทศเกาหลีใต้ ภายใน ๑๔ วัน และมีอาการติดเชื้อทางเดินหายใจส่วนบน (ไอ ไอ น้ำมูก เจ็บคอ) และมีอุณหภูมิมากกว่าหรือเท่ากับ ๓๘ องศาเซนติเกรด หรือมีอาการหอบเหนื่อย
 ๒. ผู้ป่วยปอดบวมที่มีประวัติเสี่ยง หมายถึง ผู้ป่วยปอดบวมที่มีประวัติอย่างโดยย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ในช่วงเวลา ๑๔ วันก่อนวันเริ่มป่วย ได้แก่
 - อาศัยหรือเดินทางหรือเป็นผู้สัมผัสของผู้ที่เดินทางจากประเทศแถบภูมิภาคตะวันออกกลางหรือประเทศเกาหลีใต้
 - เป็นบุคลากรทางการแพทย์ที่ดูแลผู้ป่วยปอดบวม หรือเจ้าหน้าที่ห้องปฏิบัติการที่ตรวจตัวอย่างจากระบบทางเดินหายใจ
 - ผู้สัมผัสใกล้ชิด “ผู้ป่วยน่าจะเป็น” หรือ “ผู้ป่วยยืนยัน” ติดเชื้อไวรัสโคโรนา สายพันธุ์ ๒๐๑๗
 - ผู้ป่วยปอดบวมที่เกิดเป็นกลุ่มก้อนในชุมชนหรือที่ทำงานเดียวกัน หรือมีความเชื่อมโยงทางระบาดวิทยา ในผู้ป่วยทั้ง ๔ กลุ่มนี้ถ้าตรวจพบเชื้อสาเหตุอื่นๆแล้ว แต่ไม่ตอบสนองต่อการรักษาเชื้อดังกล่าว ก็ต้องส่งตรวจหาเชื้อไวรัสโคโรนา
 ๓. ผู้ป่วยปอดบวมรุนแรง หรือ ภาวะระบบทางเดินหายใจล้มเหลวเฉียบพลัน ARDS (Acute Respiratory Distress Syndrome) ที่ไม่ทราบเชื้อสาเหตุ (ปอดบวมรุนแรง หมายถึง ผู้ป่วยปอดบวมที่ต้องใส่เครื่องช่วยหายใจ) ถึงแม้ไม่มีประวัติเสี่ยงก็ตาม
- หมายเหตุ** ประเทศไทยในตะวันออกกลางได้แก่ บาร์กีน อียิปต์ อิหร่าน ตุรกี อิรัก อิสราเอล จอร์แดน คูเวต เลบานอน โอมาน กATAR ชาอุดิอาระเบiy ซีเรีย สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ เยเมน และดินแดนปาเลสไตน์ (เวสต์แบงค์และฉวนวนกาชา)

นิยามผู้สัมผัสใกล้ชิด (Closed contact definitions)

1. ผู้ที่ให้การดูแลรักษาผู้ป่วย (ไม่ว่าเป็นญาติ เพื่อน หรือบุคลากรทางการแพทย์)
2. ผู้ป่วยหรือผู้ที่มาเยี่ยมในช่วงเวลาเดียวกับที่ผู้ป่วยเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล
 - a. แผนกเดียวกับที่มีผู้ป่วยเข้ารับการรักษา หรือ
 - b. แผนกที่ใช้บุคลากรทางการแพทย์ร่วมกัน หรือ
 - c. มีความเชื่อมโยงกันกับกลุ่มในข้อ ๑, ๒a หรือ ๒b
3. ผู้ที่อยู่ในบ้านเดียวกับผู้ป่วยในขณะที่มีอาการ (ทั้งผู้ที่อาศัยอยู่ด้วยกันและผู้ที่มาเยี่ยม)
4. ในกรณีที่ผู้ป่วยเดินทางโดยเครื่องบินในขณะที่กำลังมีอาการ
 - a. ผู้โดยสารที่นั่งใกล้กับผู้ป่วยในระยะ ๒ ватหัวน้าและหลัง
 - b. เจ้าหน้าที่ทุกรายในเครื่องบิน/yanพาหนะที่ผู้ป่วยโดยสาร
 - c. ผู้ร่วม group tour เดียวกับผู้ป่วย
5. ทุกคนที่อยู่ในyanพาหนะเดียวกับผู้ป่วยในขณะที่กำลังมีอาการ เช่นรถโดยสาร รถตู้ รถยนต์ต่าง ๆ เวื่องโดยสาร และพาหนะอื่นใดที่ผู้ป่วยใช้เดินทาง
6. ผู้ที่เรียน หรือทำงาน อยู่ในชั้น/ห้อง/แผนก เดียวกันกับผู้ป่วยในขณะที่มีอาการ
7. ผู้ที่อยู่ในชุมชนเดียวกับผู้ป่วย และมีการพูดคุยหรืออยู่ใกล้ชิดผู้ป่วยในระยะห่างไม่เกิน ๑ เมตรในช่วงที่ผู้ป่วยมีอาการ

การจำแนกผู้ป่วย

ผู้ป่วยน่าจะเป็น (Probable case) แบ่งออกเป็น ๓ กรณี:

กรณีที่ ๑ ผู้ป่วยปอดบวม หรือ ภาวะระบบทางเดินหายใจล้มเหลวเฉียบพลัน (Acute Respiratory Distress Syndrome: ARDS) ซึ่งมีประวัติอาศัยอยู่หรือเดินทางไปประเทศแถบตะวันออกกลางที่มีรายงานการระบาดโรค MERS ในช่วง ๑๔ วันก่อนวันเริ่มป่วย ร่วมกับ มีผลการตรวจที่ไม่สามารถสรุปผลได้ (inconclusive tests) ๕ (เช่น ตรวจ PCR ให้ผลบวกเพียงชุดเดียว)

กรณีที่ ๒ ผู้ป่วยปอดบวม หรือ ภาวะระบบทางเดินหายใจล้มเหลวเฉียบพลัน (Acute Respiratory Distress Syndrome: ARDS) ซึ่งมีประวัติสัมผัสใกล้ชิดกับผู้ป่วยยืนยัน MERS ร่วมกับ ไม่มีผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการหรือ ผลการตรวจหาไวรัสโคโรนา สายพันธุ์ ๒๐๑๗ ให้ผลลบจากการตรวจเพียง ๑ ครั้ง จากตัวอย่างที่ไม่เหมาะสมหรือต้องคุณภาพ^๙

กรณีที่ ๓ ผู้ป่วยที่มีอาการของการติดเชื้อระบบททางเดินหายใจเฉียบพลัน (ไม่ว่าจะเป็นอาการของระบบทางเดินหายใจส่วนบนหรือส่วนล่าง) ซึ่งมีประวัติสัมผัสใกล้ชิดกับผู้ป่วยยืนยัน MERS ร่วมกับ มีผลการตรวจที่ไม่สามารถสรุปผลได้ (เช่น ตรวจ PCR ให้ผลบวกเพียงชุดเดียว)

ผู้ป่วยยืนยัน (Confirmed case)

หมายถึง ผู้ป่วยที่มีผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการยืนยันว่า พบรสารพันธุกรรมเชื้อไวรัสโคโรนา สายพันธุ์ ๒๐๑๗ (MERS-CoV) โดยการตรวจด้วยวิธี PCR ด้วย สิโนมจำเพาะ (specific genomic target) อย่างน้อย ๒ ชุด หรือ single PCR ร่วมกับการ sequencing หรือ ผลการตรวจซีรั่มคูให้ผลบวก (A sero-conversion by a screening (ELISA, IFA) and a neutralization assay)

ผู้ป่วยคัดออก (Excluded)

ผู้ป่วยที่ข้อมูลจากการสอบสวนโรคพบว่า ไม่เข้านิยามผู้ป่วยประเภทต่างๆ ข้างต้น หรือการตรวจทางห้องปฏิบัติการไม่พบหลักฐานการติดเชื้อ

หมายเหตุ

๑. ตัวอย่างที่ไม่เหมาะสมหรือด้อยคุณภาพ ได้แก่ กรณีที่มีเพียงตัวอย่างที่ได้จากการเดินหายใจส่วนต้น (เช่น nasopharyngeal swab) โดยที่ไม่ได้เก็บตัวอย่างจากทางเดินหายใจส่วนล่างมาตรฐานด้วย หรือ ตัวอย่างที่คุณภาพด้านเนื่องจากใช้วิธีการที่ไม่เหมาะสมในขณะที่ขั้นส่ง หรือ ตัวอย่างที่เก็บห่างจากวันเริ่มป่วยมากเกินไปจนไม่สามารถแปลผลได้เมื่อตรวจไม่พบเชื้อ (ควรเก็บตัวอย่างเร็วที่สุดภายใน ๑-๓ วันเมื่อผู้ป่วยเริ่มปรากฏอาการของโรค หรืออย่างช้าภายใน ๓-๕ วัน)

๒ ผลการตรวจที่ไม่สามารถสรุปผลได้ (Inconclusive tests) หมายถึง:

- ผลการตรวจคัดกรองโดยวิธี PCR ให้ผลบวก (หมายถึง ตรวจเชื้อ MERS-CoV ด้วย probe เพียงชุดเดียว) โดยไม่มีการตรวจยืนยันโดยวิธี PCR อีกครั้งด้วย probe ชุดที่ ๒ หรือ ได้ตรวจ PCR ด้วย probe ชุดที่ ๒ แล้วให้ผลลบต่อ MERS-CoV
- ผลการตรวจซีรั่มให้ผลบวกในซีรั่มเดียว (Evidence of sero-reactivity by a single convalescent serum sample) โดยไม่ได้มีผลการตรวจโดยวิธี PCR ร่วมด้วย

การสอบสวนโรคสำหรับผู้ที่เข้านิยามผู้ป่วยที่ต้องดำเนินการสอบสวนโรค

1. สัมภาษณ์ผู้ป่วย ญาติ และพบทวนเวชระเบียนผู้ป่วย รวมทั้งขอถ่ายรูปฟิล์มเอ็กซเรย์ปอด ถ้ามี
 - 1.1. การแจ้งข้อมูลผู้ป่วยใช้แบบฟอร์ม SARI_AI ๑
 - 1.2. การสอบสวนโรคใช้แบบฟอร์ม SARI_AI ๒
 - ทั้งนี้ในส่วนของข้อมูลประวัติสัมผัสในการณ์ของผู้ที่เดินทางมาจากภูมิภาคตะวันออกกลาง ขอให้เพิ่มการซักประวัติการไปเที่ยวฟาร์มอูฐ และการสัมผัสรหรือดื่มน้ำอูฐในระหว่างที่อยู่ในตะวันออกกลางด้วย
 - ในกรณีของผู้ที่ไม่มีประวัติเดินทางมาจากตะวันออกกลาง เพิ่มการซักประวัติการไปโรงพยาบาล (หรือทำงานที่เกี่ยวข้องกับโรงพยาบาลหรือคลินิกที่เกี่ยวข้องกับผู้ป่วยโรคระบบทางเดินหายใจ) ในช่วง ๑๕ วันก่อนป่วย
 - ส่วนประวัติสัมผัสอื่นๆ เช่น การคุยกับผู้ป่วยรายอื่นๆ ให้บรรยายอย่างละเอียด ตามวิธีการสอบสวนโรคทั่วไป (ได้แก่ ลักษณะของการมีกิจกรรมร่วมกับผู้ป่วย ระยะเวลาของการมีกิจกรรมร่วมกันในแต่ละครั้ง ความถี่ของการพบ/ทำกิจกรรม ในช่วง ๑๕ วันก่อนป่วย)
2. การเก็บตัวอย่างส่งตรวจ
 - 2.1. ในกรณีของผู้ป่วยที่มีอาการทางระบบทางเดินหายใจส่วนบน (URI)

เก็บ Nasopharyngeal swab ร่วมกับ Throat swab ใส่ใน VTM สีเหลืองโดยรวมไว้ในหลอดเดียวกัน ส่งตรวจ MERS, Flu A, Flu B
 - 2.2. ในกรณีของผู้ป่วยที่มีอาการทางระบบทางเดินหายใจส่วนล่าง (เช่น pneumonia, ARDS)
 - 2.2.1. ผู้ป่วยที่ไม่ได้ใส่ท่อช่วยหายใจ
 - a. เก็บ Nasopharyngeal swab ร่วมกับ Throat swab ใส่ใน VTM สีเหลืองโดยรวมไว้ในหลอดเดียวกัน และ
 - b. เก็บเสมหะ ใส่ในกระปุก sterile
ทั้งข้อ a. และ b. แข็งเย็นและส่งภายใน ๔๘ ชั่วโมง ตรวจ MERS, Flu A, Flu B
ทั้งนี้ให้พยายามเก็บให้ได้เสมหะด้วย เนื่องจากเป็นตัวอย่างจากทางเดินหายใจส่วนล่าง ซึ่งอาจทำให้มีโอกาสพบเชื้อเพิ่มขึ้น
 - 2.2.2. ผู้ป่วยที่ใส่ท่อช่วยหายใจ
เก็บ tracheal suction ใส่ใน VTM สีเหลือง ๑ หลอด เพื่อตรวจหาไวรัสทางเดินหายใจ และใส่ในหลอด sterile ๑ หลอด เพื่อส่งตรวจแบคทีเรียในกรณีที่ไม่พบเชื้อไวรัสโดยส่งตรวจตามลำดับขั้นดังนี้
 - นำตัวอย่างจาก VTM สีเหลือง ส่งตรวจ MERS-CoV, Flu A, Flu B

- หากให้ผลลบ ใช้ตัวอย่างจากหลอด sterile ส่งตรวจแบบที่เรียกว่าไลโคเดย์วิชี PCR
- เก็บ Serum ครั้งที่ ๑
- ในกรณีที่ผลการตรวจนักตัวอย่าง tracheal suction ให้ผลลบเก็บ Serum ครั้งที่ ๒

2.2.3. ในกรณีที่ผู้ป่วยเสียชีวิต ให้เก็บตัวอย่างและส่งตรวจตามข้อ ๒.๒.๒ หากยังไม่พบเชื้อสาเหตุ ใช้ตัวอย่างจาก VTM สีเหลือง ที่เหลือ ส่งตรวจไวรัสทางเดินหายใจ ๑๖ ชนิด (RV๑๖)

หมายเหตุ ในรายน่าที่สงสัยมากว่าอาจเป็น MERS ให้เก็บตัวอย่างส่งตรวจซ้ำเมื่อผลการตรวจครั้งแรกให้ผลลบ โดยเฉพาะคราวเก็บตัวอย่างจากทางเดินหายใจส่วนล่างในกรณีที่ผู้ป่วยมีอาการปอดบวม

การสอบสวนโรคในผู้ป่วยน่าจะเป็นหรือยืนยัน MERS

๑. ในรายแรกของแต่ละจังหวัด ให้ดำเนินการโดยทีมส่วนกลางร่วมกับสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่รับผิดชอบพื้นที่นั้นๆ
๒. ประสานกับแพทย์ผู้รักษา
 - ๒.๑. ให้ส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการเพิ่มเติมให้ครบถ้วน เนื่องกับแนวทางการส่งตรวจในผู้ที่เสียชีวิต เพื่อศึกษาการติดเชื้อร่วม
 - ๒.๒. ปรึกษาเรื่องการ freeze ward เพื่อไม่ให้มีการย้ายผู้ป่วยไปแผนกอื่นหรือโรงพยาบาลอื่น และแยกผู้ป่วยไว้สังเกตอาการจนกว่าครบ ๑๔ วัน
๓. หาจุดประสานงานในโรงพยาบาล (hospital focal point)
 - ๓.๑. รวบรวมรายชื่อและเบอร์โทรศัพต์ต่อของผู้สัมผัสทั้งหมดในแผนกที่มีผู้ป่วย (เจ้าหน้าที่ ผู้ป่วยทุกราย ญาติ/ผู้ดูแล/ผู้มาเยี่ยมผู้ป่วยทุกราย ในช่วงที่ผู้ป่วยเข้ารับการรักษา)
 - ๓.๒. ให้เจ้าหน้าที่ทุกรายที่เกี่ยวข้องกับแผนกที่มีผู้ป่วย ญาติ และผู้ดูแลผู้ป่วยในแผนกดังกล่าว (high risk contact) อยู่สังเกตอาการในสถานที่ที่จัดไว้ โดยไม่กลับบ้านจนกว่าพ้นระยะเวลา ๑๔ วันนับจากวันที่เริ่มมีการควบคุมโรคอย่างเหมาะสม
 - ๓.๓. หาข้อมูลแผนกที่มีการใช้บุคลากรทางการแพทย์ร่วมกัน เช่น 医師ที่ไปดูผู้ป่วยข้ามแผนก เป็นต้น และดำเนินการกับผู้สัมผัสแบบ low risk contact
๔. การติดตามอาการผู้ป่วยและผู้สัมผัสในโรงพยาบาล

การติดตามผู้สัมผัส (ตามนิยามในหน้า ๑) เพื่อค้นหาผู้ป่วยเพิ่มเติม : ติดตามผู้สัมผัสใกล้ชิดนาน ๑๔ วัน ด้วยแบบฟอร์มการติดตามผู้สัมผัสใกล้ชิดของผู้ป่วยที่สงสัย MERS

 - ๔.๑. เครื่องบินและยานพาหนะอื่นๆ (ในกรณีที่ผู้ป่วยมีอาการก่อนหรือระหว่างเดินทาง) : ติดตามผู้โดยสารที่นั่งใกล้กับผู้ป่วยในระยะ ๒ แถวหน้าและหลัง และเจ้าหน้าที่ทุกรายในเครื่องบิน/ยานพาหนะที่ผู้ป่วยโดยสารรวมทั้งผู้ร่วม group tour เดียวกับผู้ป่วย
 - กรณีของเครื่องบินระหว่างประเทศ : ใช้ทีมด่านควบคุมโรค

- กรณีของ yanพาหนะที่อยู่ในประเทศไทย : ใช้ทีมสำนักระบบทา (ทีมพิเศษสำหรับ MERS) และสำนักโรคติดต่อทั่วไป

๔.๒. ครอบครัว และผู้สัมผัสใกล้ชิดในชุมชน หรือที่ทำงาน : ใช้ทีมสำนักระบบทาที่ออกสอบสวนโรคในพื้นที่ร่วมกับทีมสคร.และสสจ.

๔.๓. โรงพยาบาล : ใช้ทีมสำนักระบบทาที่ออกสอบสวนโรคในพื้นที่ ร่วมกับทีมสคร.และสสจ.

การสอบสวนและควบคุมโรคใน “ผู้สัมผัสใกล้ชิด” ของผู้ป่วยน่าจะเป็นหรือยืนยัน MERS

1. การเก็บตัวอย่างส่งตรวจ

- 1.1. ในรายที่มีอาการ ถึงแม้ว่าอุณหภูมิไม่สูง ๓๘ องศาเซลเซียส ดำเนินการเหมือนกรณีผู้ป่วยที่ต้องดำเนินการสอบสวนโรค และเก็บข้อมูลโดยใช้แบบฟอร์ม SARI_A1๑, SARI_A1๒ ร่วมกับสัมภาษณ์เพิ่มเติมตามแนวทางในหน้า ๑ (ข้อ ๑.๒)
- 1.2. ในรายที่ไม่มีอาการ ทำ Nasopharyngeal ร่วมกับ Throat swab ใส่ใน VTM สีเหลืองโดยรวมไว้ในหลอดเดียวกัน ส่งตรวจ MERS coronavirus
- 1.3. หากตัวอย่างจากระบบทางเดินหายใจให้ผลลบ เก็บตัวอย่าง Acute และ Convalescent serum ห่างกัน ๑๕-๒๑ วัน ส่งตรวจที่กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์

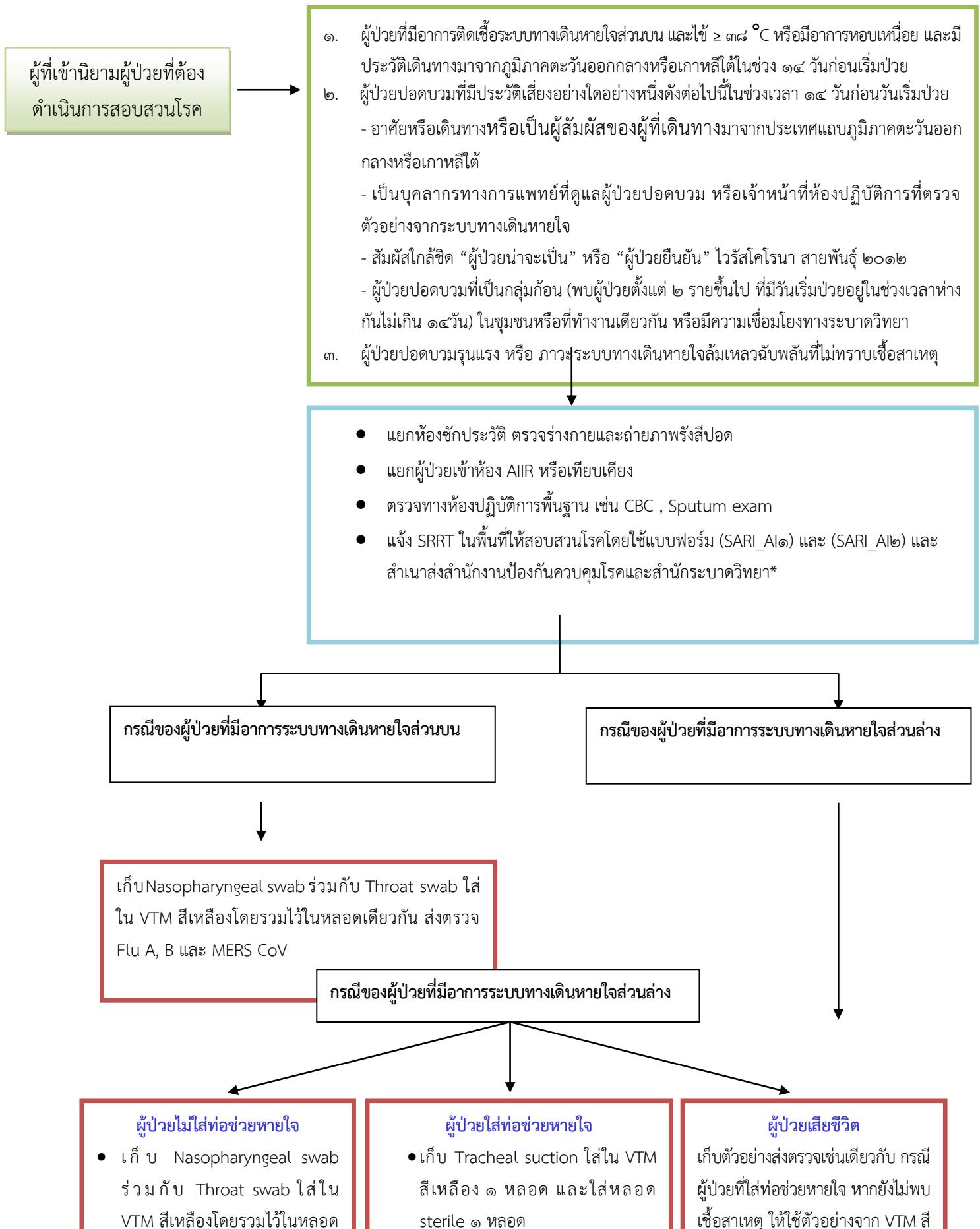
2. การควบคุมโรค

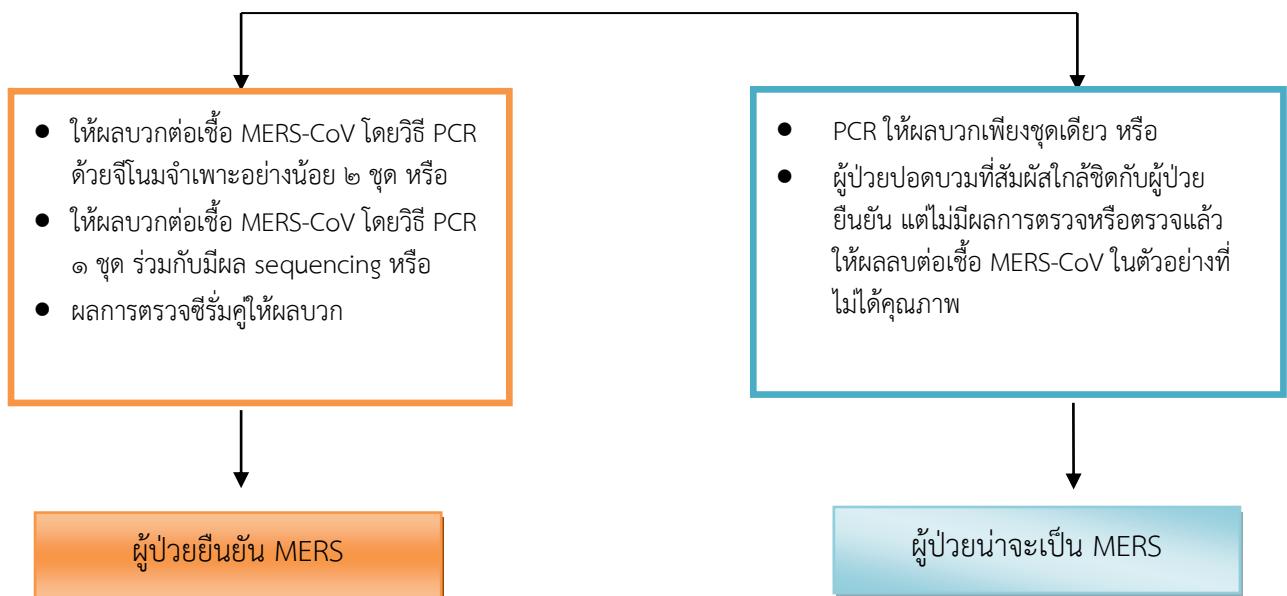
2.1. ในรายที่มีอาการ ให้นอนโรงพยาบาล ในห้องแยก Negative pressure หรือ Modified negative pressure room และเก็บตัวอย่างส่งตรวจ ถ้าให้ผลลบ ให้เก็บซ้ำทุกวัน ติดต่อกัน ๓ วัน หากให้ผลบวก ให้รักษาอยู่ที่พ.เดิน ห้ามส่งต่อไปพรพ.อื่นยกเว้นกรณีที่จำเป็นต่อการรักษาชีวิตผู้ป่วย และต้องเตรียมความพร้อมกับโรงพยาบาลปลายทางก่อน โดยในการส่งต่อผู้ป่วยต้องใช้รถพยาบาลและเจ้าหน้าที่ที่มีความพร้อมในการขนย้ายผู้ป่วย

2.2. ในรายที่ไม่มีอาการ ให้จำกัดการเดินทางและจำกัดการคลุกคลีใกล้ชิดกับผู้อื่นโดยไม่จำเป็น โดยแยกระดับของการกักกันตามระดับความเสี่ยง (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน “แนวทางในการกักกันผู้สัมผัสใกล้ชิดตามระดับความเสี่ยง”) ให้มีการติดตามโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจนครบกำหนดในระหว่างที่อยู่ในระยะ ๑๔ วัน หลังพบกับผู้ป่วยครั้งหลังสุด หรือจนกว่าผู้ป่วย index case จะ excluded จากการเฝ้าระวัง

แนวทางการสอบสวนโรคสำหรับผู้เข้านิยามผู้ป่วยที่ต้องดำเนินการสอบสวนโรค

กรณีโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา สายพันธุ์ ๒๐๑๒

* แจ้งภายใน ๒๔ ชั่วโมง ที่โทรศัพท์: ๐๒-๕๙๐๑๙๘๘๒ หรือ ๐๒-๕๙๐๓๘๗๗๙ โทรสาร ๐๒-๕๙๑๕๗๕๗๘ หรือ ๐๒-๕๙๐๓๓๐๘
 Email: outbreak@health.moph.go.th หรือบันทึกข้อมูลในฐานข้อมูลการเฝ้าระวังผู้ป่วยติดเชื้อระบบทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง SARI ทางเว็บไซต์สำนักงาน疾控中心 www.boe.moph.go.th

** เก็บตัวอย่างส่งตรวจที่ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข หรือศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์

แนวทางการสอบสวนโรคสำหรับผู้ป่วยน่าจะเป็นหรือยังยันติดเชื้อไวรัสโคโรนา สายพันธุ์ ๒๐๑๙

ผู้ป่วยน่าจะเป็นหรือยังยันติดเชื้อ

MERS

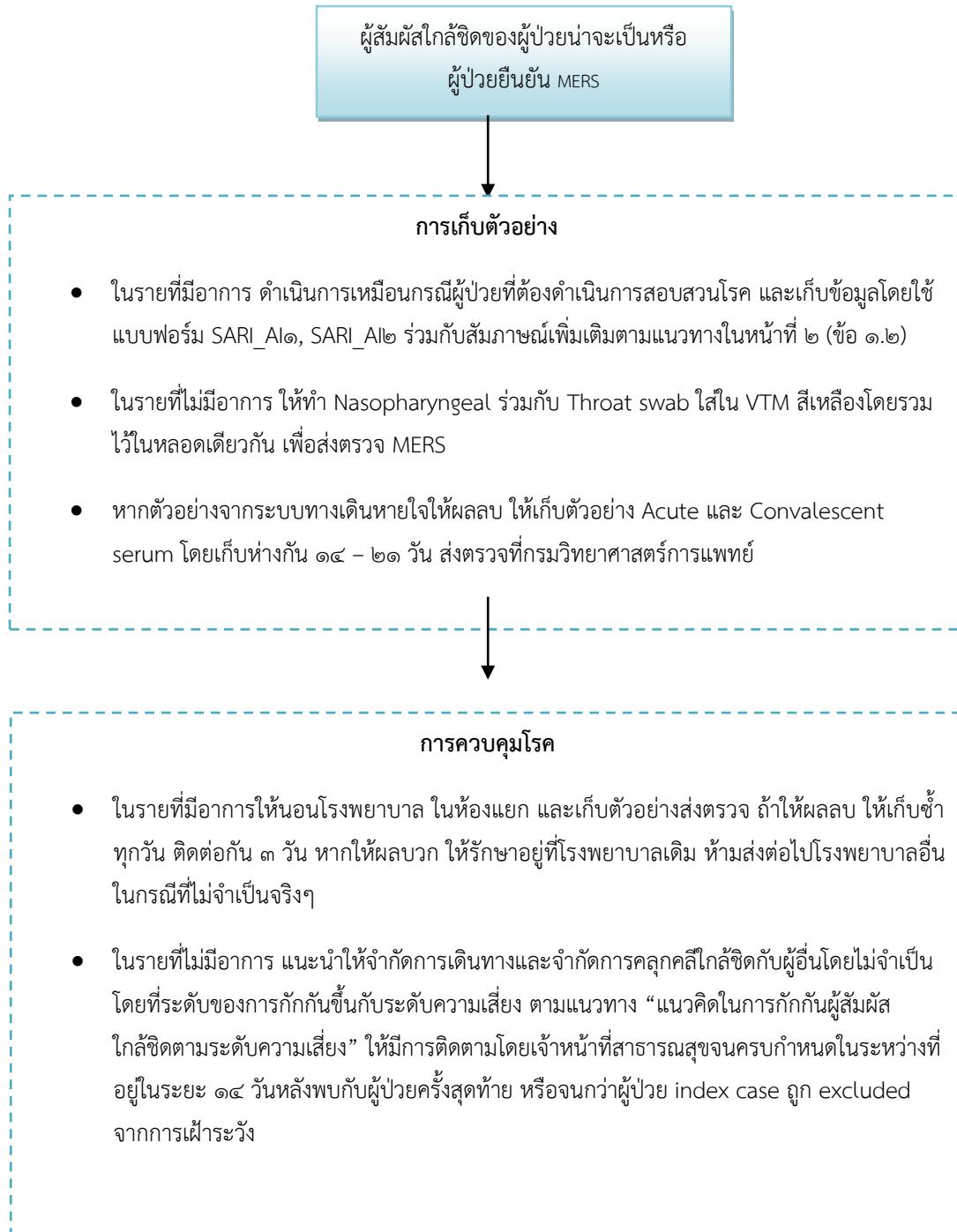

เฝ้าระวังในโรงพยาบาลและในชุมชน

๑. ส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการเพิ่มเติมให้ครบถ้วน เช่นเดียวกับแนวทางการส่งตรวจในผู้ที่เสียชีวิต เพื่อศึกษาการติดเชื้อร่วม
๒. สอบสวนเพื่อหาผู้สัมผัสใกล้ชิดทุกกลุ่ม (บุคลากร ผู้ป่วยรายอื่นๆ ในward ญาติ) ในโรงพยาบาล ในวอร์ดที่มีผู้ป่วย MERS และวอร์ดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง สำหรับวอร์ดที่มีผู้ป่วย MERS ไม่ควรให้มีการย้ายผู้ป่วยเข้ามาระยะหนึ่งก่อนกว่าติดตามครบ ๑๕ วัน
๓. แบ่งกลุ่มผู้สัมผัสเป็นผู้สัมผัสเสี่ยงสูงและเสี่ยงต่ำ ตามแนวทาง “แนวคิดในการกักกันผู้สัมผัสใกล้ชิดตามระดับความเสี่ยง”
๔. ติดตามผู้สัมผัสใกล้ชิดนาน ๑๕ วัน หลังจากสัมผัสผู้ป่วยครั้งสุดท้ายเพื่อค้นหาผู้ป่วยเพิ่มเติม โดยการใช้แบบฟอร์มการติดตามผู้สัมผัสใกล้ชิดของผู้ป่วยที่สงสัย MERS
 - ๔.๑ กรณีเครื่องบินและyanพาหนะ (ผู้ป่วยมีอาการก่อนหรือระหว่างเดินทาง) ให้ติดตามผู้โดยสารที่นั่งใกล้กับผู้ป่วยในระยะ ๒ แคว้นหน้าและหลัง และเจ้าหน้าที่ทุกรายในเครื่องบิน/yanพาหนะที่ผู้ป่วยโดยสารรวมทั้งผู้ร่วม group tour เดียวกับผู้ป่วย
 - กรณีของเครื่องบินระหว่างประเทศ : ใช้ทีมด้านควบคุมโรค
 - กรณีyanพาหนะที่อยู่ในประเทศไทย : ใช้ทีมสำนักระบัดวิทยา (ทีมพิเศษสำหรับ MERS) และสำนักโรคติดต่อทั่วไป
 - ๔.๒ ครอบครัวและผู้สัมผัสใกล้ชิดในชุมชนหรือที่ทำงาน : ใช้ทีมสำนักระบัดวิทยาที่ออกสอบสวนโรคในพื้นที่ร่วมกับทีม ศคร.และ สสจ.
 - ๔.๓ โรงพยาบาล : ใช้ทีมสำนักระบัดวิทยาออกสอบสวนโรคในพื้นที่ ร่วมกับทีม ศคร.และ สสจ.

แนวทางการสอบสวนโรค

สำหรับผู้สัมผัสใกล้ชิดของผู้ป่วยน่าจะเป็นหรือยังยันติดเชื้อไวรัสโคโรนา สายพันธุ์ ๒๐๑๙

ระบบการรายงานการระบาด

ขั้นตอนการดำเนินงาน

๑. พบผู้ป่วยตามนิยามผู้ป่วยที่ต้องดำเนินการสอบสวนโรค ให้จัดเจ้าหน้าที่ออกดำเนินการสอบสวนและควบคุมการระบาดเบื้องต้น
๒. ให้โรงพยาบาล หรือ สถานบริการทางการแพทย์และสาธารณสุข รายงานผู้ป่วยโดยใช้แบบฟอร์ม SARI_AI_๑ ไปยังสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด หรือสำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร
๓. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด หรือสำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร แจ้งสำนักระบาดวิทยาภายใน ๒๔ ชั่วโมง หลังพบผู้ป่วยที่ต้องดำเนินการสอบสวนโรค หรือ ผู้ป่วยน่าจะเป็น หรือ ผู้ป่วยยืนยันทุกรายด้วยแบบรายงาน SARI_AI_๑ ผ่านทาง
 - โทรศัพท์: ๐๒-๕๙๐๗๘๘๒ หรือ ๐๒-๕๙๐๓๘๓๙
 - โทรสาร ๐๒-๕๙๑ ๘๕๗๙ หรือ ๐๒-๕๙๐๓๓๐๘ หรือ
 - Email: outbreak@health.moph.go.th หรือ
 - บันทึกข้อมูลในฐานข้อมูลการเฝ้าระวังผู้ป่วยติดเชื้อระบบทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง SARI ทาง เว็บไซต์สำนักระบาดวิทยา www.boe.moph.go.th
๔. เจ้าหน้าที่ทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็ว (SRRT) ผู้รับผิดชอบรายงานในพื้นที่และส่วนกลาง จะต้อง ตรวจสอบข้อมูลรายละเอียดของผู้ป่วยที่ได้รับแจ้ง หากพบว่ามีข้อบ่งชี้ที่จะต้องสอบสวนโรค จะต้องดำเนินการสอบสวนผู้ป่วยทันทีด้วยแบบสอบสวนโรค SARI_AI_๒ และส่งแบบสอบสวนโรคเบื้องต้นทางโทรศัพท์ หรือ Email ไปยังสำนักงานป้องกันควบคุมโรค และสำนักระบาดวิทยา ภายใน ๔๘ ชั่วโมงหลังได้รับแจ้ง
๕. ติดตามผู้สัมผัสใกล้ชิดนาน ๑๔ วัน ด้วยแบบฟอร์มการติดตามผู้สัมผัสใกล้ชิดของผู้ป่วยที่สงสัย MERS
๖. ในการณ์ที่มีการเก็บตัวอย่างส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ ให้ส่งตัวอย่างพร้อมแบบส่งตัวอย่างและแบบฟอร์ม SARI_AI_๑ ไปที่กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์หรือศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์โดยตรง แต่สำเนาแบบส่งตัวอย่างส่ง ให้แก่สำนักระบาดวิทยาทางโทรศัพท์ เพื่อใช้ในการพิจารณาเงื่อนไขที่ใช้ในการส่งตัวอย่าง รวมทั้งประสานการนำส่งตัวอย่างไปยัง สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์หรือ ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์
๗. รายงานผู้บังคับบัญชาเบื้องต้น สำนักงานป้องกันควบคุมโรคในเขตที่รับผิดชอบ สำนักระบาดวิทยาเพื่อทราบและประเมินขอบเขตการระบาด พร้อมทั้งแจ้งเตือนพื้นที่และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตามความเหมาะสม

ข้อบ่งชี้ในการรายงาน

ให้รายงานผู้ป่วยที่ต้องดำเนินการสอบสวนโรค ผู้ป่วยน่าจะเป็น และ ผู้ป่วยยืนยัน
 (ส่วนการให้นิยาม ผู้ป่วยที่อยู่ระหว่างการสอบสวน ผู้ป่วยคัดออก หรือ การสรุปผู้ป่วยยืนยัน ทางสำนักระบาดวิทยาจะเป็นผู้สรุปสถานะผู้ป่วย)

เครื่องมือในการรายงานการระบาด

๑. แบบรายงานผู้ป่วยโรคติดเชื้อระบบทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง (SARI_AI_๑)
๒. แบบสอบสวนผู้ป่วยโรคติดเชื้อระบบทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง (SARI_AI_๒)
๓. แบบฟอร์มการติดตามผู้สัมผัสใกล้ชิด ของผู้ป่วยที่สงสัย MERS-CoV

การป้องกันตนเองของผู้สอบสวนโรค

ขณะสอบสวนโรค ให้ผู้ป่วยใส่หน้ากากอนามัย (Surgical mask) ผู้สัมภาษณ์ใส่หน้ากากอนามัย และต้องยึดหลักการป้องกันโรคติดเชื้อระบบทางเดินหายใจและการติดเชื้อจากการสัมผัสรอย่างเคร่งครัด ได้แก่ การล้างมือทุกครั้งหลังการสอบสวนผู้ป่วยแต่ละราย

ในการเก็บตัวอย่างเพื่อส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการจากผู้ป่วย หรือทำหัตถการ ต้องสวมชุดป้องกันการติดเชื้อส่วนบุคคล (Personal Protective Equipment: PPE) ดังต่อไปนี้เป็นระดับต่ำสุด

อุปกรณ์ที่จำเป็นประกอบด้วย

๑. ชุดป้องกันทางเดินหายใจ อย่างน้อยหน้ากาก N๙๕ ขึ้นไป

๒. หมวกคลุมผม

๓.oggle หรือ face shield

๔. ชุดการน้ำผ้าแบบคลุมเต็มตัว หรือ เสื้อผ้าป้องกันชนิดเนื้อผ้าป้องกันน้ำได้แบบเสื้อการเงงติดกัน (ชุดหมี) มีผ้าคลุมศีรษะ ๑ ชุด

๕. ผ้ากันเปื้อนแบบพลาสติก (หากใช้ชุดคลุมแบบผ้า)

๖. ถุงมือยาง (latex) (ใช้แล้วทิ้ง) ๒ คู่

แนวคิดในการกักกันผู้สัมผัสใกล้ชิดตามระดับความเสี่ยง

นิยามผู้สัมผัสใกล้ชิด (Closed contact definitions)

- ผู้ที่ให้การดูแลรักษาผู้ป่วย (ไม่ว่าเป็นญาติ เพื่อน หรือบุคลากรทางการแพทย์)
- ผู้ป่วยหรือผู้ที่มาเยี่ยมในช่วงเวลาเดียวกับที่ผู้ป่วยเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล
 - แผนกเดียวกับที่มีผู้ป่วยเข้ารับการรักษา หรือ
 - แผนกที่ใช้บุคลากรทางการแพทย์ร่วมกัน หรือ
 - ผู้ที่มีความเชื่อมโยงกับผู้สัมผัสใกล้ชิดรายอื่นๆ
- ผู้ที่อยู่ในบ้านเดียวกับผู้ป่วยในขณะที่มีอาการ (ห้องผู้ที่อาศัยอยู่ด้วยกันและผู้ที่มาเยี่ยม)
- ในกรณีที่ผู้ป่วยเดินทางโดยเครื่องบินในขณะที่กำลังมีอาการ
 - ผู้โดยสารที่นั่งใกล้กับผู้ป่วยในระยะ ๒ แคว้นน้ำและหลัง
 - เจ้าหน้าที่ทุกรายในเครื่องบิน/yanพาหนะที่ผู้ป่วยโดยสาร
 - ผู้ร่วม group tour เดียวกับผู้ป่วย
- ผู้ที่อยู่ในyanพาหนะเดียวกับผู้ป่วยในขณะที่กำลังมีอาการ เช่นรถโดยสาร รถตู้ รถยนต์ต่าง ๆ เรือโดยสาร และพาหนะอื่นใดที่ผู้ป่วยใช้เดินทาง
- ผู้ที่เรียนหรือทำงาน อยู่ในชั้น/ห้อง/แผนก เดียวกันกับผู้ป่วยในขณะที่มีอาการ
- ผู้ที่อยู่ในชุมชนเดียวกับผู้ป่วย และมีการพูดคุยหรืออยู่ใกล้ชิดผู้ป่วยในระยะห่างไม่เกิน ๑ เมตรในช่วงที่ผู้ป่วย มีอาการ

การติดตามผู้สัมผัสในชุมชน

เมื่อพบผู้ป่วยเข้าเกณฑ์สอบสวน MERS แม้มีเพียงหนึ่งราย จะต้องมีการติดตามผู้สัมผัสใกล้ชิดผู้ป่วยรายนั้น ทันที เพื่อประเมินอาการและตรวจจับผู้ป่วยรายใหม่ให้ได้อย่างรวดเร็ว ป้องกันการแพร่ระบาดในวงกว้างโดย ไม่ต้องรอผลการตรวจยืนยันทางห้องปฏิบัติการของผู้ป่วยรายแรก การติดตามผู้สัมผัสสามารถดำเนินการโดย เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่ ได้แก่ SRRT อำเภอ เจ้าหน้าที่งานระบบวิทยาของโรงพยาบาล และสำนักงาน สาธารณสุขจังหวัด ดังนี้

- สอบสวนผู้ป่วยและผู้ที่อยู่ร่วมกับผู้ป่วยในขณะป่วย เพื่อค้นหาผู้สัมผัสใกล้ชิดรายอื่นๆ ตามนิยามผู้สัมผัส ใกล้ชิด
- ให้ข้อมูลเบื้องต้นแก่ผู้สัมผัสว่าต้องมีการติดตามวัดไข้ผู้สัมผัสเป็นเวลา ๑๔ วัน หลังการสัมผัสผู้ป่วยครั้ง สุดท้าย
- จัดทำทะเบียนและทำการสัมภาษณ์ข้อมูลทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับผู้ป่วย และข้อมูลเกี่ยวกับรายชื่อผู้ที่สัมผัส ผู้ป่วยตั้งแต่เริ่มมีอาการ และลักษณะการสัมผัสในแต่ละราย โดยใช้แบบฟอร์ม "การติดตามผู้สัมผัสใกล้ชิด ของผู้ป่วยที่สงสัย MERS"

- ประเมินสภาพที่อยู่อาศัยและความเป็นไปได้ในการให้ผู้สัมผัสแยกต้นเองเพื่อสังเกตอาการ หากปฏิบัติตามด้วยความยกระดับ เช่น บ้านพักอาศัยอยู่กันหลายคนและนอนร่วมห้องกันหลายคน ไม่สามารถแยกห้องนอนและห้องน้ำได้ ต้องจัดสภาพแวดล้อมแยกโฉนดให้ผู้สัมผัสอยู่ห่างจากคนอื่นๆ ในบ้าน แยกเครื่องใช้ส่วนตัว และจัดหาเจลล้างมือ กระดาษชำระ ถุงแยกขยะ น้ำยาฆ่าเชื้อ (0.5% ไฮโดคลอไรด์ หรือน้ำยาฟอกขาว) ให้แก่ผู้สัมผัสเพื่อรัดข้าหลังชำระล้างสิ่งปฏิกูลในห้องน้ำ
 - เน้นย้ำผู้สัมผัสเรื่องการห้ามเดินทางออกนอกชุมชน โดยเฉพาะการเดินทางโดยพาหนะโดยสารสาธารณะ อย่างเด็ดขาด ให้หยุดงาน หยุดเรียนอยู่กับบ้าน ไม่ออกบ้านโดยไม่จำเป็น หากจำเป็นต้องออกบ้าน ให้โทรรายงานและปรึกษาเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่ก่อน
 - แจ้งให้ผู้สัมผัสรายบล่วงหน้าว่าผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการของผู้ป่วยจะใช้เวลาตรวจและทราบผลที่แน่นอนภายใน ๓ วัน หากผลไม่พบเชื้อ ผู้สัมผัสจะสามารถดำเนินชีวิตได้ตามปกติ หากพบเชื้อจะต้องแยกต้นเองและถูกติดตามอาการจนครบ ๑๔ วันหลังสัมผัสผู้ป่วย
 - อาการที่สงสัยว่าอาจติดเชื้อ MERS มีได้ตั้งแต่อาการเพียงเล็กน้อย ได้แก่ ไข้ต่ำๆ ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ ปวดศีรษะ ไอ เจ็บคอ มีน้ำมูก อาเจียน หรือถ่ายเหลว โดยไม่จำเป็นต้องมีไข้สูง หรือขอบเหนืออย
 - หากผู้สัมผัสระบสังสัยว่าตนเองมีอาการตั้งกล่าวข้างต้นให้โทรแจ้งเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่ทันทีในผู้สัมผัสที่มีอาการ ต้องส่งต่อไปโรงพยาบาลเพื่อให้แพทย์ประเมินอาการ รวมทั้งการพิจารณาให้อุปกรณ์ห้องแยกโรค และเก็บตัวอย่างส่งตรวจที่โรงพยาบาล ทั้งนี้การส่งต่อผู้สัมผัสที่มีอาการเพื่อไปรับการตรวจรักษาที่โรงพยาบาล ต้องดำเนินการภายใต้การควบคุมการติดเชื้อ ตลอดเส้นทางตั้งแต่ในชุมชนไปจนถึงห้องแยกโรค
 - ในรายที่ไม่มีอาการ ไม่มีความจำเป็นต้องทำการตรวจทางห้องปฏิบัติการ แต่ให้พิจารณาแยกผู้สัมผัสเป็นกลุ่ม เสี่ยงสูงและเสี่ยงต่ำ เพื่อดำเนินการตามแนวทางของแต่ละกลุ่มดังตาราง

แผนภาพแสดงแนวทางการกักกันผู้สัมผัสใกล้ชิดตามระดับความเสี่ยง

		ผู้สัมผัสใกล้ชิด	
		High risk	Low risk
Index case	Patient under investigation (PUI)	๑. การแยกตัวเองเพื่อสังเกตอาการ (Self isolation) ๒. ติดตามโดยไปเยี่ยมที่บ้าน สอบถ่านอาการทางเดินหายใจ และวัดไข้	๑. การแยกตัวเองเพื่อสังเกตอาการ (Self isolation) ๒. ติดตามโดยการโทรศัพท์สอบถามอาการป่วยทางเดินหายใจ
	Probable/ Confirmed MERS	๑. การรับตัวไว้เพื่อสังเกตอาการในสถานที่ที่จัดไว้ (Quarantine) ๒. ติดตามโดยการไปสอบถามอาการทางเดินหายใจ และวัดไข้ทุกวันละ ๒ ครั้ง ในสถานที่กักกันที่เตรียมไว้	๑. การแยกตัวเองเพื่อสังเกตอาการ (Self isolation) ๒. ติดตามโดยไปเยี่ยมที่บ้าน สอบถ่านอาการทางเดินหายใจ และวัดไข้

การติดตามวัดไข้ผู้สัมผัสในชุมชน เจ้าหน้าที่สาธารณสุขต้องปฏิบัติโดยการป้องกันการติดเชื้อย่างเคร่งครัด สมถุนเมื่อ หน้ากากป้องกันโรค ไม่สัมผัสโดยตรงกับผู้ป่วย ใช้ Hand-held thermometer และล้างมือทันที หลังจากตรวจอาการของผู้สัมผัส

เลิกจากการแยกโรค/เลิกจำกัดการเดินทาง/เลิกการกักกัน ได้เมื่อ

- ผู้ป่วย Index case มีผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการให้ผลลบตามนิยามตัดออกจากเป็นผู้ป่วย (Excluded)
- ติดตามจนครบ ๑๔ วัน กรณีผู้ป่วย Index case เป็นผู้ป่วยยืนยันหรือน่าจะเป็น

นิยามผู้สัมผัสใกล้ชิดที่มีความเสี่ยงสูง (High risk closed contact) ได้แก่

๑. High risk closed contact ในชุมชน สถานพยาบาล และโรงเรียน

- สามาชิกในครอบครัว ญาติ ผู้คู่居และผู้ป่วยขณะที่มีอาการป่วย
- ผู้สัมผัสอื่นๆ ผู้ร่วมเดินทาง ที่สัมผัสผู้ป่วยโดยตรง หรือสัมผัสสารคัดหลั่งทางเดินหายใจ หรือโอนໄอ์ jams จากผู้ป่วยขณะที่มีอาการป่วย เช่น เพื่อนบ้านที่ช่วยทำความสะอาดผู้ป่วยขึ้นรถมา รพ.
- บุคลากรทางการแพทย์ เจ้าหน้าที่ห้อง Lab ที่สัมผัสผู้ป่วยโดยตรงหรือสัมผัสสารคัดหลั่งจากผู้ป่วย โดยไม่ได้ใส่ PPE ที่เหมาะสม
- ผู้ป่วยหรือผู้ที่มาเยี่ยมในแนกและช่วงเวลาเดียวกับที่มีผู้ป่วยเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล
- เพื่อนนักเรียนในโรงเรียนของผู้ป่วย และมีประวัติสัมผัสใกล้ชิดกับผู้ป่วยขณะมีอาการ

๒. High risk closed contact ในเครื่องบิน

- โดยสารและลูกเรือที่มีการสัมผัสโดยตรงกับผู้ป่วย

- ๒.๒ ผู้โดยสารที่นั่งใกล้กับผู้ป่วยในระยะ ๒ แผลหน้าและหลัง
- ๒.๓ เจ้าหน้าที่ทุกรายในเครื่องบินที่ผู้ป่วยโดยสาร
- ๒.๔ ผู้ร่วม group tour เดียวกับผู้ป่วย

๓. High risk closed contact ในรถหรือเรือโดยสาร

- ๓.๑ ผู้โดยสารและพนักงานที่มีการสัมผัสโดยตรงกับผู้ป่วยขณะมีอาการ
- ๓.๒ ผู้โดยสารที่นั่งใกล้กับผู้ป่วยที่มีอาการในระยะ ๒ แผลหน้าและหลัง ในรถโดยสารหรือเรือขนาดใหญ่
- ๓.๓ ผู้โดยสารหรือคนขับทุกรายที่โดยสารพร้อมกับผู้ป่วยที่มีอาการในรถตู้หรือรถยนต์ส่วนบุคคลหรือรถโดยสารส่วนบุคคล